

Z A K O N

O POTVRĐIVANJU UGOVORA IZMEĐU REPUBLIKE SRBIJE I FEDERATIVNE REPUBLIKE BRAZIL O PRAVNOJ POMOĆI U GRAĐANSKIM STVARIMA

Član 1.

Potvrđuje se Ugovor između Republike Srbije i Federativne Republike Brazil o pravnoj pomoći u građanskim stvarima, potpisan u Njujorku, 22. septembra 2022. godine, u originalu na srpskom, portugalskom i engleskom jeziku.

Član 2.

Tekst Ugovora u originalu na srpskom jeziku glasi:

U G O V O R
IZMEĐU
REPUBLIKE SRBIJE
I
FEDERATIVNE REPUBLIKE BRAZIL
O PRAVNOJ POMOĆI U GRAĐANSKIM STVARIMA

Republika Srbija i Federativna Republika Brazil (u daljem tekstu: „Strane”),
SA ŽELJOM za razvijanjem saradnje u oblasti pravne pomoći u građanskim stvarima,

REŠENE da uspostave jedinstven i efikasan okvir za međunarodnu pravnu saradnju u građanskim stvarima,

U CILJU efikasnijeg ostvarivanja prava i interesa svojih država i državljana, kao i unapređenja sveukupnih odnosa i saradnje između dveju država,

ODLUČILE SU da zaključe ovaj ugovor i sporazumele se o sledećem:

Deo prvi

OPŠTE ODREDBE

Član 1.

Pružanje pravne pomoći

1. Strane, u skladu sa odredbama ovog ugovora, pružaju jedna drugoj pravnu pomoć u građanskim stvarima, pod uslovima i na način utvrđen ovim ugovorom.

2. Pod „građanskim stvarima” u smislu ovog ugovora podrazumevaju se i privredne, radne i upravne stvari, kao i odluke donete u krivičnim postupcima u kojima je tražena naknada štete.

3. Pravnu pomoć ukazuju sudovi i drugi organi Strana koji su, po propisima svoje zemlje, nadležni da odlučuju o stvarima iz st. 1. i 2. ovog člana.

Član 2.

**Pravna zaštita i slobodan pristup sudovima
i drugim organima**

1. Državljeni jedne Strane uživaju na teritoriji druge Strane istu pravnu zaštitu svojih ličnih i imovinskih prava kao i njeni sopstveni državljani.

2. Radi odbrane svojih prava i interesa državljani i rezidenti bilo koje Strane imaju u drugoj Strani slobodan pristup sudovima pod istim uslovima kao državljani i rezidenti te Strane, kao i ista prava i obaveze u postupcima.

3. Odredbe st. 1. i 2. ovog člana primenjuju se i na pravna lica koja se nalaze i osnovana su na teritoriji jedne od Strana, u skladu sa njenim domaćim pravom.

Član 3.

Oslobođenje od garancija ili obezbeđenja od troškova postupka

1. Sudovi jedne Strane neće zahtevati od državljana druge Strane da polože obezbeđenje troškova postupka samo zbog toga što su strani državljani, ili zbog toga što nemaju prebivalište ili boravište na njihovoj teritoriji.
2. Odredbe stava 1. ovog člana shodno se primenjuju i na pravna lica.

Član 4.

Umanjenje i oslobođenje od plaćanja troškova sudskog postupka i besplatna pravna pomoć

1. Državljeni jedne Strane imaće na teritoriji druge Strane pravo na umanjeње ili oslobođenje od plaćanja troškova sudskog postupka i pravo na besplatnu pravnu pomoć, pod istim uslovima i u istom obimu kao i državljani druge Strane.
2. Molbu u smislu stava 1. ovog člana stranka može podneti neposredno nadležnom sudu druge Strane ili sudu Strane čiji je državljanin, ako na njenoj teritoriji ima prebivalište ili boravište. Sud Strane čija je stranka državljanin, dostaviće molbu nadležnom sudu druge Strane na način predviđen članom 6. ovog ugovora.
3. Zahtev za umanjeње ili oslobođenje od plaćanja troškova sudskog postupka ili besplatnu pravnu pomoć, iz stava 1. ovog člana, biće praćen potvrdom o finansijskom stanju podnosioca zahteva izdatom od strane nadležnog organa Strane na čijoj teritoriji podnosilac ima prebivalište ili boravište.
4. Ako podnosilac zahteva ima prebivalište ili boravište na teritoriji treće države, ovo uverenje može izdati nadležno diplomatsko-konzularno predstavništvo Strane čiji je državljanin na teritoriji treće države.
5. Pravosudni ili drugi nadležni organi koji odlučuju o zahtevu za umanjeње ili oslobođenje od plaćanja troškova sudskog postupka ili besplatnu pravnu pomoć, mogu zahtevati dodatne informacije.
6. Kada se nekom licu prizna olakšica pravne pomoći na teritoriji jedne od Strana, tokom nekog postupka koji je za rezultat imao neku odluku, to lice će imati pravo, bez novog ispitivanja, na istu tu olakšicu pravne pomoći na teritoriji druge Strane u svrhu priznanja ili izvršenja te odluke.

Član 5.

Predmet pravne pomoći

Pravna pomoć u smislu ovog ugovora obuhvata:

- 1) uručivanje pismena, kao što su sudski pozivi, obaveštenja i sudske odluke;
- 2) dostavljanje dokumenata, obaveštenja i predmeta;
- 3) prikupljanje i dostavljanje dokaza, uključujući veštačenje;
- 4) saslušanje stranaka, svedoka, veštaka i drugih lica;
- 5) priznanje i izvršenje sudskih odluka;
- 6) prikupljanje obaveštenja koja se tiču zakona, propisa i sudskih odluka; i
- 7) svaki drugi oblik međunarodne pravne pomoći u građanskim stvarima koji je u skladu sa važećim propisima Strana.

Član 6.

Centralni organi

1. Radi pružanja pravne pomoći prema ovom ugovoru, obe Strane uspostavljaju centralne organe koji obezbeđuju ažurnost i efikasnost u pružanju uzajamne pravne pomoći na osnovu ovog ugovora. Centralni organi su:

1.1. za Republiku Srbiju – Ministarstvo pravde Republike Srbije, i

1.2. za Federativnu Republiku Brazil – Ministarstvo pravde i javne bezbednosti.

2. Zamolnice i odgovori na osnovu ovog ugovora dostavljaju se preko centralnih organa.

3. Strane mogu, u bilo kom trenutku, da odrede neki drugi organ kao centralni za potrebe ovog ugovora, o čemu obaveštavaju drugu Stranu diplomatskim putem.

4. Odredbe stava 1. ovog člana ne isključuju komuniciranje diplomatskim, odnosno konzularnim putem, ako za to postoje opravdani razlozi.

Član 7.

Obrada zahteva

Zamolnicu za pružanje pravne pomoći prema ovom ugovoru sačinjava sud ili drugi nadležni organ Strane kojoj je pravna pomoć potrebna (u daljem tekstu: „Strana molilja”) i upućuje je, preko organa iz člana 6. ovog ugovora, sudu ili drugom nadležnom organu Strane od koje se traži pravna pomoć (u daljem tekstu: „zamoljena Strana”).

Član 8.

Odbijanje pravne pomoći

1. Zamoljena Strana će odbiti pravnu pomoć ako nisu ispunjeni uslovi za pružanje pravne pomoći predviđeni ovim ugovorom.

2. Ovaj Ugovor se neće primenjivati ako bi se njegovom primenom ugrozio suverenitet ili bezbednost zamoljene Strane, ili bi primena ugovora bila u suprotnosti sa pravnim poretkom te strane.

Član 9.

Obaveštenje o propisima

Centralni organi Strana davaće, na zahtev, jedan drugom tekst propisa koji važe ili su važili na njihovoj teritoriji, a po potrebi i obaveštenja o određenim pravnim pitanjima u vezi sa materijom koja je predmet ovog ugovora.

Deo drugi

ZAMOLNICE ZA PRAVNU POMOĆ

Član 10.

Forma i sadržaj zamolnice

1. Zamolnica za pravnu pomoć se sačinjava u pisanoj formi i mora biti potpisana i snabdevena pečatom suda ili drugog nadležnog organa od koga potiče.

2. Zamolnica za pravnu pomoć, ako ovim ugovorom drugačije nije određeno, sadrži:

- 2.1. naziv organa Strane molilje od koga potiče zamolnica;
  - 2.2. naziv organa kome se zamolnica upućuje, a ukoliko nije poznat njegov tačan naziv, oznaku „nadležni organ” uz naziv zamoljene Strane;
  - 2.3. ime i prezime, prebivalište ili boravište, zanimanje i državljanstvo, odnosno naziv i sedište stranaka i njihovo svojstvo u postupku, kao i lica na koje se zamolnica odnosi;
  - 2.4. ime, prezime i adresu pravnih zastupnika stranaka, ako ih imaju;
  - 2.5. oznaku i broj predmeta sa kratkim opisom slučaja za koji se traži pravna pomoć;
  - 2.6. predmet zamolnice i opis činjenica koje su dale povod za istu;
  - 2.7. u slučaju saslušanja, spisak pitanja koja se imaju postaviti licu čije se saslušanje traži;
  - 2.8. kod uručivanja pismena, naziv, oznaku i broj pismena koje treba uručiti, kao i ime i prezime lica kome se vrši uručenje i njegovu adresu ukoliko je poznata; i
  - 2.9. sve druge informacije koje mogu da doprinesu efikasnijem izvršenju zamolnice, u skladu sa vrstom tražene pravne pomoći.
3. Zamoljena Strana može tražiti dodatna obaveštenja i akte koji su joj potrebni za izvršenje zamolnice.

Član 11.

Jezik

1. Zamolnica za pravnu pomoć i akti koje treba dostaviti uz zamolnicu shodno odredbama ovog ugovora, sastavljaju se na jeziku Strane molilje i uz njih se prilaže prevod na jezik zamoljene Strane.
2. U izuzetnim situacijama, zamolnica za pravnu pomoć se dostavlja na jeziku Strane molilje i uz nju se prilaže prevod na engleski jezik, ako to dogovore centralni organi, po principu od slučaja do slučaja.
3. Odgovori na zamolnice sa prilogima (zapisnici, sudske odluke i dr.), dostavljaju se na jeziku zamoljene Strane.
4. Akti koje treba uručiti licima u zamoljenoj Strani, dostavljaju se na jeziku Strane molilje i uz njih je potrebno priložiti prevod na jezik zamoljene Strane.
5. Ako prevod u slučaju iz stava 4. ovog člana nije priložen, uručenje će se izvršiti samo ako primalac dobrovoljno primi akt.

Član 12.

Saslušanje putem videokonferencije

1. Strana molilja može zatražiti obavljanje saslušanja putem videokonferencije.
2. Zamoljena Strana ima mogućnost da se složi sa obavljanjem saslušanja putem videokonferencije.
3. Zamolnica za saslušanje putem videokonferencije sadrži naziv organa i imena lica koja će učestvovati u postupku.
4. Nadležni organ zamoljene Strane obavestiće osobu koju treba saslušati u skladu sa unutrašnjim zakonodavstvom.
5. Sledeća pravila se odnose na saslušanje putem videokonferencije:

5.1. Saslušanje se odvija pred nadležnim organom zamoljene Strane, uz prisustvo, po potrebi, prevodioca. Taj organ je odgovoran za identifikaciju osoba na saslušanju i za poštovanje procesnih pravila.

5.2. Na zahtev Strane molilje ili lica koje se saslušava, zamoljena Strana obezbeđuje da to lice ima pomoć prevodioca.

5.3. Lice koje se saslušava može se pozvati na pravo na ćutanje ukoliko se takvo pravo priznaje po zakonu zamoljene Strane ili Strane molilje.

6. Nadležni organ zamoljene Strane će, nakon obavljenog saslušanja, sačiniti zapisnik u kome je navedeno:

6.1. datum i mesto saslušanja, sa potpisom prisutnih;

6.2. identitet ispitanih lica;

6.3. identitet i kvalifikacije angažovanih lica zamoljene Strane koji su učestvovali na saslušanju;

6.4. eventualno obavezivanje ili zakletvu; i

6.5. tehničke uslove u kojima se saslušanje sprovelo.

7. Centralni organ zamoljene Strane će zapisnik na koji se odnosi prethodni stav proslediti centralnom organu Strane molilje.

8. Zamoljena Strana će, prilikom ispitivanja svedoka ili veštaka na njenoj teritoriji na osnovu ovog člana, preduzeti odgovarajuće mere da njeno domaće zakonodavstvo bude primenjeno na isti način na koji bi bilo primenjeno da je u pitanju postupak pred domaćim organom, ako:

8.1. oni odbiju da svedoče, ili

8.2. daju lažni iskaz.

Član 13.

Legalizacija, potvrda i overavanje

Svi dokumenti koji se dostavljaju u skladu sa odredbama ovog ugovora, preko centralnih organa ili diplomatskim putem, ne treba da imaju nikakvu formu potvrde autentičnosti ili overe.

Deo treći

POSTUPAK

Član 14.

Način pružanja pravne pomoći

1. Postupanje po zamolnicama vrši se po propisima zamoljene Strane.

2. Izuzetno od odredbe stava 1. ovog člana, zamoljeni organ će, na zahtev suda ili drugog nadležnog organa od koga potiče zamolnica, moći da postupi na način koji je posebno označen u zamolnici, ako to nije u suprotnosti sa pravnim poretkom zamoljene Strane.

Član 15.

Postupanje po zamolnicama

1. Sudovi kojima su upućene zamolnice izvršiće ih što je moguće pre i primeniti, po potrebi, ista prinudna sredstva kao i prilikom izvršenja zamolnica između

domaćih sudova. Prinudna sredstva neće se primenjivati ako se radi o ličnom dolasku stranaka.

2. Sud ili drugi organ od koga potiče zamolnica biće, na svoj zahtev, blagovremeno obavešten o vremenu i mestu izvršenja tražene radnje, kako bi eventualno zainteresovana stranka mogla da prisustvuje izvršenju. Sudovi mogu ovo obaveštenje dostaviti neposredno.

Član 16.

Izvršenje procesnih radnji i uručenje pismena

1. Zamoljena Strana će preduzeti sve potrebne mere u cilju izvršenja procesnih radnji koje je zatražila Strana molilja na osnovu ovog ugovora, uključujući uručenje pismena koje joj Strana molilja dostavi u tu svrhu.

2. Centralni organ Strane molilje dostavlja zamolnicu za uručenje pismena kojima se zahteva pojavljivanje bilo kog lica pred sudom ili drugim nadležnim organom Strane molilje najmanje 90 (devedeset) dana pre zakazanog pojavljivanja.

3. Ako se lice kojem bi trebalo uručiti poziv ili neko drugo pismeno ne nalazi na adresi navedenoj u zamolnici, zamoljeni organ dužan je da preduzme sve potrebne mere, u skladu sa domaćim pravom, da bi se utvrdila njegova tačna adresa.

4. Uručivanje pismena dokazuje se u skladu sa propisima o dostavljanju koji važe na teritoriji zamoljene Strane. Nadležni organ u potvrdi o dostavljanju navodi vreme i mesto dostavljanja, ime i svojstvo lica kojem su pismena dostavljena, način izvršenog dostavljanja, odnosno razloge zbog kojih dostava nije izvršena.

5. Kada je zahtevana dostava na poseban način, posebno će biti obrazloženi razlozi zbog kojih takvom načinu dostavljanja nije udovoljeno.

Član 17.

Utvrđivanje adrese

1. Strane pružaju jedna drugoj pomoć u utvrđivanju adrese lica koja se nalaze na njihovoj teritoriji, ako se to traži radi ostvarivanja prava njihovih rezidenata ili državljana u postupku pred organima nadležnim za odlučivanje u građanskim stvarima u smislu ovog ugovora i ako se u tu svrhu pruže odgovarajući podaci.

2. Zahtev iz stava 1. ovog člana upućuje se nadležnom organu druge Strane na način predviđen članom 6. ovog ugovora.

Član 18.

Nemogućnost udovoljenja zamolnici

Zamoljena Strana će obavestiti Stranu molilju o postupanju po zamolnici, a ako nadležni organ zamoljene Strane nije mogao da udovolji zamolnici, odmah će o tome obavestiti centralni organ Strane molilje i vratiće dostavljena akta, uz navođenje razloga zbog kojih zamolnici nije udovoljeno.

Član 19.

Zaštita svedoka i veštaka

1. Svedok ili veštak koji se pojavljuje pred sudskim organima Strane molilje, na osnovu poziva koji mu je dostavljen od sudskog organa zamoljene Strane, ne može, bez obzira na njegovo državljanstvo, biti podvrgnut sudskom gonjenju, pritvoren zbog dela koje je počinio pre nego što je napustio teritoriju zamoljene Strane, niti upućen da izdržava kaznu na osnovu neke ranije donete sudske odluke.

2. Odredba stava 1. ovog člana ne primenjuje se ako svedok ili veštak, iako je za to imao mogućnosti, nije napustio teritoriju Strane molilje u roku od 15 (petnaest) dana pošto mu je saopšteno da njegovo prisustvo više nije potrebno, ili se u nju dobrovoljno vrati pošto ju je napustio. U ovaj rok ne uračunava se vreme u kome svedok ili veštak iz objektivnih razloga nije mogao da napusti teritoriju Strane molilje.

Član 20.

Troškovi ukazivanja pravne pomoći

1. Strane neće zahtevati naknadu troškova za radnje izvršene po zamolnicama. Postupak pružanja pravne pomoći na teritoriji zamoljene Strane, uključujući usluge centralnog organa i neophodnu pravnu i administrativnu saradnju, sprovede se bez troškova po Stranu molilju ili podnosioca prijave, ako ovim ugovorom nije drugačije određeno.

2. Prethodni stav se neće primenjivati:

2.1. kada se traže dokazni predmeti koji uključuju vanredne troškove,

2.2. kada su za svrhu postupka pružanja pravne pomoći imenovani veštaci, u pogledu nagrade za izvršeno veštačenje i druge troškove nastale povodom veštačenja;

2.3. kada se plaćaju nadoknade svedocima; i

2.4. kada postoje troškovi proizašli iz izvršenja zamolnice na određeni poseban način zahtevan od Strane molilje.

3. Veštačenje se može usloviti prethodnim polaganjem predujma kod zamoljenog suda, ako troškove veštačenja snosi stranka.

4. Svedoku ili veštaku, koji se odazove pozivu suda Strane molilje, pripada pravo na naknadu putnih troškova i troškova boravka, saglasno propisima Strane molilje.

5. U pozivu će se navesti koje naknade pripadaju licima iz stava 4. ovog člana, a na njihov zahtev daće im se predujam za pokriće troškova.

Deo četvrti

JAVNE ISPRAVE

Član 21.

Oslobođenje od legalizacije

1. Javne isprave koje je u propisanom obliku sastavio ili izdao sud, drugi nadležni organ ili lice sa javnim ovlašćenjima jedne Strane i koje su snabdevene potpisom i službenim pečatom nije potrebno dalje overavati, radi njihove upotrebe pred organima druge Strane. Isto tako, nije potrebna ni dalja overa privatnih isprava ako ih je overio sud, drugi nadležni organ ili lice sa javnim ovlašćenjima.

2. Odredba stava 1. ovog člana odnosi se i na kopije javnih i privatnih isprava koje je overio sud, drugi nadležni organ ili lice sa javnim ovlašćenjima.

Član 22.

Dokazna snaga javnih isprava

1. Javne isprave izdate od nadležnih organa jedne Strane imaju pred organima druge Strane istu dokaznu snagu kao i domaće isprave.

2. Ako je potrebno, centralni organ može, na zahtev, potvrditi verodostojnost javne isprave.

Član 23.

Dostavljanje isprava o ličnom statusu

1. Strane dostavljaju jedna drugoj izvode iz matičnih knjiga, kao i pravnosnažne sudske odluke koje se odnose na lična stanja državljana druge Strane.

2. Isprave i sudske odluke iz stava 1. ovog člana dostavljaju se nadležnom organu druge Strane bez taksa i troškova.

Deo peti

PRIZNANJE I IZVRŠENJE SUDSKIH ODLUKA

Član 24.

Sudske odluke

1. Svaka Strana priznaće i izvršiće na svojoj teritoriji, pod uslovima utvrđenim ovim ugovorom, sledeće sudske odluke donete na teritoriji druge Strane:

1.1. sudske odluke u građanskim stvarima; i

1.2. sudske odluke u krivičnim postupcima u kojima je tražena naknada štete.

2. Sudskom odlukom u smislu stava 1. ovog člana, smatraće se i poravnanje zaključeno pred sudom, kao i odluka drugog organa koja je u državi u kojoj je doneta izjednačena sa sudskom odlukom, odnosno sudskim poravnanjem, ako se njom regulišu odnosi u statusnim, porodičnim i pravnim odnosima sa međunarodnim elementom.

Član 25.

Uslovi za priznanje i izvršenje

Sudske odluke iz člana 24. ovog ugovora priznaju se i izvršavaju ako su ispunjeni sledeći uslovi:

1. odluka je doneta od strane nadležnog sudskog organa, pravnosnažna i izvršna u skladu sa propisima Strane na čijoj teritoriji je doneta;

2. da po zakonu Strane u kojoj se priznanje, odnosno izvršenje traži, donošenje odluke u toj pravnoj stvari nije u isključivoj nadležnosti domaćeg suda ili drugog nadležnog organa;

3. da je stranka koja nije učestvovala u postupku i protiv koje je sudska odluka doneta bila uredno i blagovremeno pozvana da učestvuje u postupku, odnosno u slučaju procesne nesposobnosti bila pravilno zastupana, prema zakonu Strane na čijoj je teritoriji odluka doneta;

4. da između istih stranaka u istoj stvari na teritoriji Strane u kojoj se priznanje, odnosno izvršenje traži nije od suda ranije već doneta pravnosnažna odluka, ili priznata neka druga strana sudska odluka;

5. da između istih stranaka u istoj stvari nije pokrenut postupak pred sudom Strane u kojoj se traži priznanje, odnosno izvršenje pre postupka u kome je doneta odluka čije se priznanje, odnosno izvršenje traži; i

6. da priznanje, odnosno izvršenje odluke nije u suprotnosti sa pravnim poretkom Strane u kojoj se priznanje, odnosno izvršenje traži.

Član 26.

Zahtev za priznanje i izvršenje

1. Zahtev za priznanje i izvršenje sudske odluke zainteresovana stranka podnosi nadležnom sudu Strane u kojoj se traži priznanje i izvršenje, ili nadležnom sudu Strane gde je odluka doneta, koji će zahtev proslediti na način predviđen članom 6. stav 2. ovog ugovora.

2. Zahtev za priznanje i izvršenje može podneti svako ko ima pravni interes za priznanje i izvršenje.

3. Uz zahtev za priznanje i izvršenje sudske odluke prilažu se:

3.1. original ili overeni prepis sudske odluke ili poravnanja sa potvrdom da je odluka pravnosnažna i izvršna, ako to ne proizilazi iz same odluke; i

3.2. potvrda da je stranka koja nije učestvovala u postupku i protiv koje je odluka doneta bila uredno i blagovremeno pozvana da učestvuje u postupku, odnosno da je procesno nesposobna stranka bila pravilno zastupana u skladu sa zakonom Strane čiji je organ doneo odluku.

Član 27.

Postupak priznanja i izvršenja

1. Postupak za priznanje i izvršenje odluke sprovodi se po zakonu Strane na čijoj teritoriji se traži priznanje i izvršenje.

2. Sud koji odlučuje o zahtevu za priznanje i izvršenje odluke ograničiće se samo na utvrđivanje postojanja uslova predviđenih u čl. 25. i 26. ovog ugovora.

Deo šesti

ZAVRŠNE ODREDBE

Član 28.

Odnos sa drugim međunarodnim ugovorima

Pravna pomoć i procedure predviđene u ovom ugovoru neće sprečavati nijednu od Strana da pruži pravnu pomoć drugoj Strani na osnovu odredaba drugih međunarodnih ugovora u kojima može da bude jedna od strana, ili u skladu sa odredbama svog domaćeg zakonodavstva.

Član 29.

Konsultacije

Centralni organi Strana se konsultuju, na zahtev jedne od njih, u vezi sa sprovođenjem ovog ugovora bilo uopšteno, ili u vezi sa konkretnim slučajem. Centralni organi mogu, takođe, da se dogovore o praktičnim merama koje mogu biti potrebne za olakšavanje primene ovog ugovora.

Član 30.

Rešavanje sporova

Strane će nastojati da rešavaju sporove, u vezi sa primenom ili tumačenjem ovog ugovora, diplomatskim putem.

Član 31.**Ratifikacija i stupanje na snagu**

Ugovor stupa na snagu nakon isteka 60 (šezdeset) dana od prijema poslednje diplomatske note kojom se Strane obaveštavaju da su okončane sve unutrašnje procedure neophodne za stupanje na snagu ovog ugovora.

Član 32.**Izmene**

Ugovor može biti izmenjen, u bilo koje vreme, obostranom saglasnošću Strana, razmenom nota između Strana, diplomatskim putem. Izmene stupaju na snagu u skladu sa članom 31. ovog ugovora.

Član 33.**Raskid**

1. Svaka Strana može da raskine ovaj ugovor putem pisanog obaveštenja dostavljenog drugoj Strani diplomatskim putem.
2. Raskid stupa na snagu po isteku 6 (šest) meseci od dana prijema obaveštenja o otkazivanju.
3. Zamolnice dostavljene pre pisanog obaveštenja, ili primljene tokom perioda od 6 (šest) meseci od obaveštenja, biće izvršene u skladu sa odredbama ovog ugovora.

Ovaj ugovor sačinjen je u Njujorku dana 22.09.2022. godine, u dva originalna primerka, svaki na srpskom, portugalskom i engleskom jeziku, s tim da su svi tekstovi podjednako verodostojni. U slučaju razlika u tumačenju ugovora, merodavan je tekst na engleskom jeziku.

ZA REPUBLIKU SRBIJU**ZA FEDERATIVNU REPUBLIKU
BRAZIL**

Član 3.

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom glasniku Republike Srbije – Međunarodni ugovori”.